

Секція Право	
УДК 343.16-057.1	
Дата першого надходження статті до видання	2026-03-23
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-04-30
Дата публікації/оприлюднення	2026-04-30

Кримінальна відповідальність державних виконавців за службові правопорушення та шахрайство, пов'язані з виконанням рішень про конфіскацію товарів митними органами

Євдокіменко Сергій Анатолійович

доктор юридичних наук,
доцент кафедри публічного та приватного права,
Вищий навчальний заклад «Національна академія управління», м. Київ, Україна
e-mail: s.yevdokimenko@nam.kyiv.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4700-9777>

Веселовська Наталія Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету,
Вищий навчальний заклад «Національна академія управління», м. Київ, Україна
e-mail: n.veselovska@nam.kyiv.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5321-9693>

Чернявська Богдана Вадимівна

доктор філософії у галузі права,
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
Вищий навчальний заклад «Національна академія управління», м. Київ, Україна
e-mail: b.cherniavska@nam.kyiv.ua
<https://orcid.org/0000-0001-8263-7483>

Анотація. У статті здійснено комплексний науково-теоретичний та практичний аналіз проблем притягнення державних виконавців до кримінальної відповідальності за правопорушення, які вчиняються у сфері виконання судових рішень про конфіскацію товарів, вилучених митними органами. Досліджено специфіку правового статусу державного виконавця як особливого суб'єкта владних повноважень у сфері забезпечення економічної безпеки держави, діяльність якого перебуває на стику виконавчого, митного та кримінального права. Проаналізовано ключові чинники, що зумовлюють високий рівень корупційних ризиків та можливостей для посадових зловживань на етапі передачі майна зі складів митних органів до безпосереднього розпорядження органів державної виконавчої служби. Особливу увагу в роботі приділено сучасному виміру кримінальних правопорушень – інтеграції шахрайських схем (стаття 190 КК України) у процеси виконавчого провадження. Деталізовано механізми обману та зловживання довірою, які виражаються в умисному введенні в оману учасників електронних торгів, штучному блокуванні доступу до інформації про ліквідне майно та маніпуляціях з його характеристиками задля викупу конфіскації пов'язаними особами за заниженими цінами. У межах дослідження структуровано основні види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності (статті 191,

364, 367 КК України). На основі ґрунтовного аналізу актуальної судової практики висвітлено труднощі, пов'язані з визначенням розміру заподіяної державі шкоди, конкуренцією суміжних норм та дефектами міжвідомчої комунікації. Обґрунтовано, що умисні маніпуляції з процедурами огляду, оцінки та реалізації високоліквідного конфіскації нівелюють інститут адміністративної відповідальності за порушення митних правил і завдають системних збитків державному бюджету України. Сформульовано теоретичні висновки та практичні рекомендації, спрямовані на мінімізацію людського фактора через наскрізну цифровізацію процесів взаємодії митниці та виконавчої служби на базі прозорих електронних реєстрів і технології блокчейн, а також окреслено перспективні напрями гармонізації національного законодавства з чинними стандартами Європейського Союзу.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, покарання, державний виконавець, митні органи, митні процедури, конфіскація товарів, шахрайство, виконавче провадження, службові правопорушення, зловживання службовим становищем, корупційні ризики, судова практика.

Criminal liability of state bailiff for misconduct in public office and fraud relating to enforcement of decisions on confiscation of goods by customs authorities

Yevdokimenko Serhiy

Doctor of Juridical Sciences,

Associate professor of the Department of Public and Private Law,

National Academy of Management, Kyiv, Ukraine

e-mail: s.yevdokimenko@nam.kyiv.ua

<https://orcid.org/0000-0003-4700-9777>

Veselovska Nataliia

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,

Dean of the Faculty of Law,

National Academy of Management, Kyiv, Ukraine

e-mail: n.veselovska@nam.kyiv.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5321-9693>

Cherniavska Bogdana

PhD in Law,

Associate professor of the Department of Theory and History of State and Law,

National Academy of Management, Kyiv, Ukraine

e-mail: b.cherniavska@nam.kyiv.ua

<https://orcid.org/0000-0001-8263-7483>

Abstract. The article provides a comprehensive scientific, theoretical, and practical analysis of the issues surrounding the criminal liability of state bailiffs for offenses committed in the field of enforcement of judicial decisions on the confiscation of goods seized by customs authorities. It examines the specific legal status of the state bailiff as a special subject of public authority in ensuring the economic security of the state, whose activities lie at the intersection of enforcement, customs, and criminal law. The key factors causing a high level of corruption risks and opportunities for official abuse at the stage of transferring property from customs warehouses to the direct disposal of the state executive service organs are analyzed. Special attention is paid to the modern dimension of criminal offenses – the integration of fraudulent

schemes (Article 190 of the Criminal Code of Ukraine) into enforcement proceedings. The mechanisms of deception and breach of trust are detailed, which manifest in the intentional misleading of electronic auction participants, artificial blocking of access to information on liquid property, and manipulation of its characteristics for the purpose of buying out confiscated goods by related parties at undervalued prices. Within the framework of the study, the main types of criminal offenses in the sphere of official activity (Articles 191, 364, 367 of the Criminal Code of Ukraine) are structured. Based on a thorough analysis of current judicial practice, the difficulties related to determining the amount of damage caused to the state, the competition of overlapping legal norms, and defects in interagency communication are highlighted. It is substantiated that intentional manipulations with the procedures of inspection, valuation, and sale of highly liquid confiscated goods negate the institution of administrative liability for violations of customs rules and cause systemic losses to the state budget of Ukraine. Theoretical conclusions and practical recommendations are formulated, aimed at minimizing the human factor through end-to-end digitalization of interaction processes between customs and the executive service based on transparent electronic registers and blockchain technology, and promising directions for harmonizing national legislation with current European Union standards are outlined.

Keywords: criminal liability, punishment, bailiff, customs authorities, customs procedures, confiscation of goods, fraud, enforcement proceedings, misconduct in public office, abuse of office, corruption risks, case law.

Вступ

Актуальність проблеми. Процес євроінтеграції України та адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу вимагає радикального реформування системи забезпечення економічної безпеки держави. Одним із ключових елементів цієї системи є митні органи, які протидіють незаконному переміщенню товарів через митний кордон. Проте ефективність митного контролю безпосередньо залежить від результативності виконання рішень про конфіскацію контрабандного майна та інших предметів правопорушень. Ця функція покладена на органи державної виконавчої служби.

Специфіка взаємодії митних органів і виконавців під час конфіскації товарів створює значні корупційні ризики та можливості для зловживань. Висока вартість вилученого майна, складність процедур його зберігання, оцінки та реалізації нерідко спонукають службових осіб до вчинення кримінальних правопорушень. На практиці це виявляється у привласненні, розтраті, шахрайському заволодінні або незаконному відчуженні конфіскаату, необґрунтованому затягуванні виконавчих дій чи службовому недбальстві.

Сьогодні правозастосовна практика стикається з серйозними проблемами кваліфікації таких кримінальних правопорушень через недоліки у розмежуванні складів кримінальних правопорушень, передбачених Особливою частиною Кримінального кодексу України. Недосконалість правового регулювання та відсутність чітких механізмів контролю за діяльністю державних виконавців у митній сфері завдають значних матеріальних збитків державному бюджету та підривають авторитет органів державної влади. Це зумовлює гостру потребу у комплексному теоретичному осмисленні та практичному аналізі кримінальної відповідальності виконавців у зазначеній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кримінальної відповідальності службових осіб, діяльності органів виконавчої служби та митної системи досліджували багато вітчизняних науковців, серед яких: А. Висоцький, З. Загиней-Заболотенко, О. Кришевич, І. Митрофанов, С. Тагієв, С. Івашко, Д. Тичина, О. Черкунов та інші. Проте, попри наявність ґрунтовних праць щодо кримінально-

правової охорони службової діяльності та протидії митним правопорушенням, специфіка кримінальної відповідальності державних виконавців саме під час виконання рішень про конфіскацію товарів митними органами (зокрема через призму службових зловживань та шахрайських схем) залишається недостатньо вивченою.

Метою статті є комплексний аналіз теоретичних і практичних проблем притягнення державних виконавців до кримінальної відповідальності за правопорушення, пов'язані з виконанням рішень про конфіскацію товарів митними органами, а також розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінального законодавства та правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу. Огляд літератури свідчить про те, що питання здійснення операцій з вилученим, арештованим та конфіскованим майном перебуває поза увагою зарубіжних та вітчизняних науковців. Це пояснюється досить специфічним предметом досліджень, який потребує знань практичної реалізації правозастосовних норм [1]. Ці правовідносини перебувають на стику адміністративного, митного, виконавчого та кримінального права. Виконавець у цих правовідносинах виступає як особливий суб'єкт владних повноважень. Він наділений обов'язком примусового втілення волі держави щодо позбавлення особи права власності на майно, що стало предметом або знаряддям правопорушення. Як зазначають у своєму дослідженні С. Тагієв та С. Івашко, важливим є те, що «за характером кримінально-правового статусу державний виконавець є державним службовцем та службовою особою» [2].

Конфіскація товарів на митному кордоні може бути призначена в якості як додаткового, так і основного стягнення. Відповідно до законодавства постанови про конфіскацію приводяться у виконання державними виконавцями [3]. У межах взаємодії з митними органами державний виконавець стикається з майном, яке вже пройшло етап первинного обліку та зберігання під митним контролем. Відповідно до положень Митного кодексу України, облік та відповідальність за зберігання вилученого майна до прийняття судом рішення про його конфіскацію покладаються на митниці. Однак, після набрання судовим рішенням законної сили та відкриття виконавчого провадження, розпочинається процедура передачі майна державній виконавчій службі. На цьому етапі виникає подвійна юридична регламентація, що нерідко створює колізії, оскільки, як зазначає Т. Черезова, «реалізація права може мати певні ускладнення в ході правозастосування, які опосередковуються прогалинами та колізіями в праві» [4].

Найбільш тяжким видом юридичної відповідальності виконавців, на слухну думку А. Висоцького, є кримінальна відповідальність. Враховуючи подвійний статус державних виконавців, які одночасно є громадянами України та представниками держави, їх можна класифікувати на загальних і спеціальних суб'єктів кримінальної відповідальності. Це означає, що вказані суб'єкти несуть відповідальність за кримінальні правопорушення на загальних підставах, так само, як будь-яка інша особа, незалежно від наявності владних або службових повноважень. У свою чергу, державні виконавці можуть бути спеціальними суб'єктами таких кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України [5].

Кримінальні правопорушення, що вчиняються державними виконавцями під час реалізації рішень про конфіскацію митних товарів, традиційно належать до категорії злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Розділ XVII Особливої частини КК України). Проте специфіка об'єкта посягання – конфіскованих товарів чи транспортних засобів – зумовлює особливу кваліфікацію, а також, на справедливу думку І. Митрофанова, «дії приватного виконавця повинні містити склад правопорушення, що досить докладно розроблено загальною теорією права (суб'єктивні й об'єктивні ознаки правопорушення)» [6].

Найбільш поширеними на практиці є такі протиправні діяння:

1) *привласнення, розтрата або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем* (ст. 191 КК України). Цей склад кримінального правопорушення виникає тоді, коли виконавець використовує свої повноваження для незаконного обертання конфіскованих товарів на свою користь або користь третіх осіб;

2) *зловживання владою або службовим становищем* (ст. 364 КК України). Це правопорушення характеризується умисним, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди, використанням службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби. Прикладом є умисне затягування строків відкриття провадження або передачі майна на реалізацію з метою зниження його ринкової вартості чи створення умов для його псування;

3) *службова недбалість* (ст. 367 КК України). Невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди. У контексті досліджуваної теми це виявляється у втраті конфіскованих товарів, забезпеченні неналежних умов їх зберігання на залучених складах чи незабезпеченні контролю за оцінкою майна суб'єктами оціночної діяльності, що «полягає в невиконанні або неналежному виконанні службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них» [7].

Окрему увагу в межах дослідження слід приділити випадкам, коли протиправні дії державного виконавця виходять за межі класичних службових зловживань і містять ознаки *шахрайства* (ст. 190 КК України). Шахрайство у сфері роботи з митним конфіскатом найчастіше пов'язане з обманом або зловживанням довірою потенційних покупців, представників торговельних майданчиків або самих власників майна.

Поширеною є схема, коли державний виконавець у змові з представниками фіктивних фірм або через підставних осіб організовує штучні перешкоди для допуску реальних учасників до торгів арештованим майном на платформі СЕТАМ. Шляхом надання завідомо неправдивої інформації про стан майна, його обтяження чи комплектність (тобто через обман), реальні покупці вводяться в оману, а ліквідний конфіскаат викупується за безцінь заздалегідь визначеними суб'єктами. Крім того, шахрайські дії можуть виражатися у вимаганні коштів у первинного власника під приводом «сприяння» у нібито законному поверненні майна, хоча виконавець заздалегідь знає про неможливість такої процедури. Проте, варто враховувати позицію професора О. Кришевич, яка наголошує, що «обман, який застосується при заволодінні чужим майном шляхом використання службового становища, має свої особливості, які відрізняють його від обману при шахрайстві. Відмінність полягає в тому, що в основі шахрайства завжди лежить обман для заволодіння чужим майном, і це здійснюється без використання службового становища, натомість при зловживанні службовим становищем заволодіння майном обов'язково пов'язане з протиправним використанням службових повноважень. Без застосування можливостей службового становища обман не є дієвим і не може призвести до заволодіння майном» [8].

Однією з ключових проблем правозастосування є визначення розміру заподіяної шкоди, що є обов'язковою ознакою матеріальних складів кримінальних правопорушень (зокрема, ст. 364, ст. 367 КК України). Для встановлення ознак «істотної шкоди» або «тяжких наслідків» необхідна точна вартісна оцінка майна, щодо якого вчинено правопорушення.

Проте на етапі виконавчого провадження державний виконавець залучає суб'єкта оціночної діяльності. Процедура оцінки товарів, що перебувають під митним контролем, має свої особливості, оскільки має враховувати митні платежі, збори та ринкову кон'юнктуру. У таких випадках дії виконавця можуть кваліфікуватися за сукупністю статей – ст. 364 та ст. 366 КК України (службове підроблення), якщо він

умисно вносить до актів опису та арешту завідомо неправдиві відомості про якість чи кількість товару.

Аналіз судової практики свідчить про наявність сталих труднощів у розмежуванні суміжних складів кримінальних правопорушень. Зокрема, як вже зазначалося, виникає питання конкуренції норм статей 190, 191 та 364 КК України. Якщо державний виконавець сприяє незаконній передачі конфіскованого автомобіля третій особі без належної процедури торгів, його дії можуть оцінюватися судом і як зловживання становищем, і як розтрата майна, або ж як шахрайське заволодіння, якщо мав місце обман органу торгів чи митниці.

Крім того, вагоме значення має суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Державний виконавець може діяти під впливом обману або за відсутності належної інформації від митних органів. Наприклад, якщо митний орган надав недостовірні дані про специфікацію товару, а виконавець здійснив його реалізацію на основі цих документів, у діях виконавця відсутній умисел на заподіяння шкоди державі, що виключає відповідальність за ст. 364 КК України.

Процес реалізації конфіскату вимагає взаємодії між державним виконавцем, митницею та спеціалізованими торговельними організаціями. Велика кількість учасників процесу підвищує ризик формування стійких корупційних зв'язків.

Дослідники сучасної кримінально-правової політики звертають увагу на те, що державні виконавці нерідко стають інструментом у руках контрабандистів [9]. Схема полягає в тому, що товар, вилучений митницею, за рішенням суду підлягає конфіскації. Під час виконавчого провадження виконавець створює умови, за яких первинний власник-правопорушник через підставних осіб викупує свій же товар на торгах за мінімальною ціною, уникаючи реальних фінансових втрат. Такі дії виконавця є формою легалізації протиправного капіталу та нівелюють інститут адміністративної відповідальності за порушення митних правил. Вони мають кваліфікуватися як тяжкі службові або шахрайські правопорушення, оскільки завдають системної шкоди фінансовим інтересам держави.

Також варто враховувати фактор міжнародного досвіду. У країнах Європейського Союзу процедури конфіскації митного майна є максимально автоматизованими та прозорими, що мінімізує людський фактор. Упровадження цифрових технологій на етапі передачі майна від митниці до органів виконання, де кожен крок фіксується у блокчейн-реєстрах, практично унеможлиблює вчинення таких злочинів, як шахрайство, службове підроблення чи привласнення конфіскату державними виконавцями. Для України цей шлях є пріоритетним у межах євроінтеграційних реформ.

Таким чином, кримінальна відповідальність державних виконавців у сфері виконання рішень про конфіскацію товарів митними органами є складним інститутом. Його ефективність залежить не лише від суворості санкцій КК України, а й від чіткості процесуальних регламентів взаємодії митниці та виконавчої служби. Існуючі прогалини у законодавстві вимагають системних змін. Вони мають бути спрямовані на звуження меж дискреції виконавця, ліквідацію шахрайського інструментарію та посилення кримінально-правового контролю.

Висновки

У результаті комплексного дослідження кримінальної відповідальності державних виконавців за правопорушення, пов'язані з виконанням рішень про конфіскацію товарів митними органами, сформульовано низку висновків. Доведено, що діяльність державних виконавців під час роботи з митним конфіскатом має підвищений рівень складності. Вона поєднує норми виконавчого, митного та кримінального права. Подвійне регулювання процедур (на етапі переходу майна від

складів митниці до розпорядження Державної виконавчої служби України) створює правові колізії, що суттєво підвищує корупційні ризики. Встановлено, що поруч із класичними службовими злочинами (ст. 191, 364, 367 КК України) у цій сфері поширені елементи шахрайства (ст. 190 КК України). Шахрайські прояви виражаються в умисному введенні в оману учасників електронних торгів, штучному блокуванні доступу до інформації про ліквідне майно та маніпуляціях з його характеристиками задля викупу пов'язаними особами за заниженими цінами. Виявлено, що ключовою проблемою судової практики є точна оцінка шкоди державі та розмежування суміжних норм. Конкуренція виникає між статтями 190, 191 та 364 КК України. Вирішальним фактором для правильної кваліфікації є характер розпорядження майном та наявність ознак обману або зловживання довірою як основного способу вилучення активів. Визначено, що поширеною схемою є штучне заниження вартості майна через залучених оцінювачів. Це дозволяє первинним власникам-контрабандистам або іншим пов'язаним особам викуповувати конфіскації за безцінь. Такі дії виконавців нівелюють інститут митних стягнень і мають каратися як тяжкі злочини, оскільки завдають значної шкоди державному бюджету. Основним напрямком реформування є делібералізація та цифровізація. Потрібно впровадити наскрізні автоматизовані системи (на зразок блокчейн-реєстрів). Вони мають фіксувати кожен крок передачі майна від митниці до фінальних торгів, що унеможливить корупційний та шахрайський людський фактор.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному аналізі досвіду країн – членів ЄС щодо криміналізації дій службових осіб, які управляють конфіскованими активами, а також у розробці конкретних змін до Кримінального, Цивільного та Митного кодексів України для гармонізації міжвідомчої взаємодії та протидії шахрайським практикам у сфері публічного адміністрування.

Список використаних джерел

1. Прус Л.Р. Проблеми здійснення окремих операцій з майном, що переходить у власність держави за порушення митного законодавства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5(16). С. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-11>
2. Тагієв С.Р., Івашко С.В. Кримінологічна характеристика державного виконавця як суб'єкта кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 7. С. 392–396. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/92>
3. Гребельник О.П. Митна справа: підручник. 4-те вид. оновл. та доповн. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 472 с.
4. Черезова Т. Деякі нестандартні підходи до реалізації соціальних прав засудженими до позбавлення волі за наявності прогалин та колізій права у правозастосуванні. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*: матер. VII Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 08 грудня 2023 р.). Львів: ЛьвДУВС, 2023. С. 359–374.
5. Висоцький А.І. Правовий статус державного виконавця як державного службовця, що практично реалізує заходи із примусового виконання рішень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 218–221. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/52>
6. Митрофанов І.І. Відповідальність приватного виконавця за порушення правил професійної етики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 82(3). С. 171–177. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.3.28>

7. Загиней-Заболотенко З.А. Недбале ставлення до військової служби як спеціальний вид службової недбалості. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 508–511. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/119>
8. Кришевич О.В. Кримінальна відповідальність за шахрайство: доктрина, законодавство, практика: монографія. Київ: Вид-во «Людмила», 2024. 373 с.
9. Авторгов А., Ніколаєв І. Камо грядеши, виконавча служба? *Економічна правда*. 2013. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2013/08/06/388673/>

References

1. Prus L.R. Problemy zdiysnennya okremykh operatsiy z maynom, shcho perekhodyt u vlasnist' derzhavy za porushennya mytnoho zakonodavstva [Problems of carrying out certain transactions with property that passes into the ownership of the state for violation of customs legislation]. *Azov Economic Bulletin*. 2019. No. 5(16). pp. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-11>
2. Tagiyev S.R., Ivashko S.V. Kryminolohichna kharakterystyka derzhavnogo vykonavtsya yak sub'yekta kryminalnykh pravoporushen u sferi sluzhbovoyi diyalnosti ta profesiynoyi diyalnosti, povyazanoi z nadannyam publichnykh posluh [Criminological characteristics of a state enforcement officer as a subject of criminal offenses in the sphere of official activity and professional activity related to the provision of public services]. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2023. No. 7. pp. 392–396. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/92>
3. Grebelnyk O.P. Mytna sprava [Customs Affairs]: Textbook. 4th ed. updated and supplemented. Kyiv: Center for Educational Literature, 2014. 472 p.
4. Cherezova T. Deyaki nestandartni pidkhody do realizatsiyi sotsialnykh prav zasudzhenymy do pozbavlennya voli za nayavnosti prohalyn ta koliziy prava u pravozastosuvanni [Some non-standard approaches to the implementation of social rights by prisoners in the presence of gaps and conflicts of law in law enforcement]. *Teoretyko-prykladni problemy pravovoho rehulyuvannya v Ukraini [Theoretical and applied problems of legal regulation in Ukraine]*: materials of the VII All-Ukrainian scientific and practical conference (Lviv, December 8, 2023). Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, 2023. pp. 359–374.
5. Vysotsky A.I. Pravovyy status derzhavnogo vykonavtsya yak derzhavnogo sluzhbovtsya, shcho praktychno realizuye zakhody iz prymusovoho vykonannya rishen [The legal status of a state bailiff as a civil servant who practically implements measures for the compulsory execution of decisions]. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2023. No. 9. pp. 218–221. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/52>
6. Mitrofanov I.I. Vidpovidalnist pryvatnoho vykonavtsya za porushennya pravyl profesiynoyi etyky [Liability of a private contractor for violation of the rules of professional ethics]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series LAW*. 2024. Vol. 82(3). pp. 171–177. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.3.28>
7. Zagynей-Zabolotenko Z.A. Nedbale stavlennya do viyskovoyi sluzhby yak spetsialnyy vyd sluzhbovoyi nedbalosti [Negligent attitude to military service as a special type of official negligence]. *Legal scientific electronic journal*. 2024. No. 1. pp. 508–511. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/119>
8. Kryshevych O.V. Kryminalna vidpovidalnist za shakhraystvo: doktryna, zakonodavstvo, praktyka [Criminal liability for fraud: doctrine, legislation, practice]: monograph. Kyiv: Publishing house "Lyudmila", 2024. 373 p.
9. Avtorgov A., Nikolaev I. Kamo hryadeshy, vykonavcha sluzhba? [Where are you going, bailiff service?] *Economic Truth*. 2013. URL: <https://epravda.com.ua/publications/2013/08/06/388673/>